

לאדזער טאגבלאט

22-טער יארגאנג.

11 października 1929 r.

פרייטאג, 11 תשרי תרצ.

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאן: רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47.

דערמיט טיילען מיר מיט אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע די טרויעריגע ידיעה, אז אונזער מאן און פאטער

נ"ע אהרן ב"ר גאלדין

אין דעם 4-טן ד. ה. אין עלטער פון 61 יאָר נפ"ק פאָגע און שווערע
לערען נעשטאָרבען אין בערלין און דאָרט צו קבורה געקומען.

פריי און טאכטער.

א גמיר חתימה טובה

און א גוט יאָר ווינשען מיר אונזער שון
ה' חיים זילבערמאן
אוי פאמיליע
אויך דעם מייסער און גאנצען פערסאנאל
די ארבייטער פון דער פאבריק

א הערצליכען מזל-טוב

ווינשען מיר אונזער חבר פערזאנלעכע מיטגליד און פערזענלעכער
בער היינגארט
צו זיין פערזאנלעכע מיט פריי.
עדווא גאלדבערג
פערזאנלעכע פון טאמבוריער-מייסער-פערזאנלעכע
אין לאדז, פאלידניאוו 4.

א גמיר חתימה טובה

מיר ווינשען די שוועסטער מיט די קינדער
הי אויך אלע פריינד, פאמיליע און בעקאנטע
א גמיר חתימה טובה
און א גוט יאָר
פאמיליע ראטין

א גמיר חתימה טובה

אני מבקש את הקהלה הסבירה בעיר לאוץ עם יושבי הראש ובחירה ואת
הנבאים וכל המחפלים דתית הכנסת הגדול
עוזר וינאגראד
ש"ץ ראשון דתית הכנסת הגדול דאלטשטאט.

א גמיר חתימה טובה

ווינשען מיר די לאדזער יודישע קהלה מיט איהרע
פארווערטער און דאָרפֿעס ווי אויך די גבאים און
מחפלים פון די אלטשטעטער שול
דרייבונט און קאמפאניאן
ישראל רובין

ווארנונג!

גלייב דעם, וואס עס האָבן זיך געוויזן אין פערקעהר געפֿעלשע וועקסלען,
בעט איך אלע בעוויסער פון וועקסלען מיט מיין אונטערשריפט אָדער זיין, וואס
זעלען זיך ווענדן צו מיר, כדי פערשטענדלעך די ריכטיגקייט פון דער אונטערשריפט.
הענער מילגראם,
לאדז, פאלידניאוו 13.

א גמיר חתימה טובה

א גלייך יאָר ווינשען מיר מיין ברודער, שווער,
בער, שוועסטער'ס שוועגער'ס, קרובים, קונדעס
דער רעד. און אדמוני. פון "ב.ט." און דעם 11
ישראל מיט א שנת גאולה וישועה
ב. גאלדבערג און פריי פיעטער, 21
צייטונגס-פערקויפער

זאל פילדארמאניע

פארגען, שבת דעם 12-טן אקט. 10 פרייז קומט פאר אין זאל פילדארמאניע
א פארלעזונג פון זרבל
א.ד.ט. "אמונה, אפיקורסות און פראלעטארישע וועלט-אנשיאונג"

א גמיר חתימה טובה

ווינשען איך מיין 7. עלטער, פאמיליע
און פריינד ווי אויך די ג. קונדעס
רבטשע גרינפעלד פאלידניאוו 16
(קאליניא-געוועזענע)

ט.צ.ט. (1) ביים ווינשען פון רעליגיע, (2) צווישן צוויי העלעס, (3) איבערשטעלעכע און איבער
באטרייכע, (4) פאר פארן לעבען און מורא פארן טויט, (5) גלויבן און חוסע, (6) יחיד און קאליקט
(7) דערפאר און שטענדיג (8) קומט מיט דער נאטור און קומט מיט דער געזעלשאפט, (9) רעליגיע
זיך קעסט און רעוואלוציאנערע פאטאס, (10) רעליגיעס פיהרער און פראלעטארישע קעמפער, (11)
"פראלעטארישע" געזעלשאפט און פאליטישע פארטייען, (12) די יסודות פון דער פראלעטארישער וועלט
אנשיאונג. — בילעטען צו בעקומען יעדען ארענט אין געזעלשאפט-ארגאניזאציעס און צווישן 17 א
פרייטאג נאכט. אין שבת פרייז אין קאסע פון פילדארמאניע.

א גמיר חתימה טובה

ווינשען איך מיין 7. עלטער, פאמיליע
און פריינד ווי אויך די ג. קונדעס
רבטשע גרינפעלד פאלידניאוו 16
(קאליניא-געוועזענע)

2 פראטעסט-מיטינגען

קעגן דעם הער-קאמפאניע פון "היינט" קעגן דער יודיש-וועלטלעכע שול-וועזן
(1) 10 פרייז אין זאל "פלארא" (וואוינש 22) און (2) 8 נאכמיטאג אין זאל פארן
דער היינטיגער ארבעטס-פארטיי (בערנארטקא 10) אין גלייכער צייט. ארויסטרייטען
וועלען: ח' קאזאנער פון ווארשע, פערטערע פון צ.י.א. ח' ליכטנשטיין
ח' פאזנאנסקי, פארשטעהער פון פראק. פער. עלטער און לעהרער.
בילעטען צו 20 גר. צו בעקומען אין ארבעטס-ווינקל (פאלידניאוו 20), אין
די שולן (צייגע-גאס 17 און גערושער 42), אין קינדער-היים (סוואלסקא 11) און
ביי דער קאסע.

א גמיר חתימה טובה

ווינשען איך מיין 7. עלטער, פאמיליע
און פריינד ווי אויך די ג. קונדעס
רבטשע גרינפעלד פאלידניאוו 16
(קאליניא-געוועזענע)

ארתור גימל

במקום השוה על חורמ וענצול
פל. וואלנאשטי 10 (נייער מארק)
מי עמנואל האפעלרש

א גמיר חתימה טובה

ווינשען איך מיין 7. עלטער, פאמיליע
און פריינד ווי אויך די ג. קונדעס
רבטשע גרינפעלד פאלידניאוו 16
(קאליניא-געוועזענע)

היינט האט איהר די געלעגנהייט !!!

פערשטע גיט, אז אין היינטיגן נומער
איז געדריקט דער קומען אויף צו בעקומען
די יודישע געשיכטע פון פראק. גרעץ
קומען זעה זייט 10 פאר נאר 14 זלאטיס.

א גמיר חתימה טובה

ווינשען איך מיין 7. עלטער, פאמיליע
און פריינד ווי אויך די ג. קונדעס
רבטשע גרינפעלד פאלידניאוו 16
(קאליניא-געוועזענע)

אכטונג לאדז און אומגעגענד!

איז לאדז ווערט פערקויפט 17 פ.י. וואס ווערט פאפריצירט
אויפ'ן ארט מיט נאכגעמאכטע עטיקעטען פון מיין פירמא,
אין ווארען דערמיט אלע געהערטע קינדער און קונסטלעכע צו אבאכטען אויף פאלגערע עטיקעטען,
וועלכע זענען רעגיסטרירט אונטערן № 18155 מיט וועלכע די פלאשן פון מיין פירמא זענען פערזענלעך:

נעכסטמיט ווערען איך אלע ליטאגראפיעס און ווענענדלעכע דאס אלע נאכפאלגער וועל איך
בעריכטליך פערשטעלען

"אלווין" "ALWIN"

אינהאבער א. ליבערמאן, ווארשא, פראנצישקאנער 19.
— צווייטער זומ יאָר 1888. —

איז לאדז האב איד נישט קיין פילע.

1) ז. בולווא, גלובנא 47	7) ל. שיינבוי, נאָוואַמיסלא 27
2) נוממאן, פלאץ אָנאָנשטי 11	8) מ. גרונדמאן, זגערסקא 10
3) י. בעלכאמאווסקי, נאָוואַמיסלא 31	9) ע. מ. סאוויצקי, פרושעווינסקא 21
4) ש. פריימאן, זאָוואָדקא 6	10) ח. פ. רובינשטיין, פאלידניאוו 32
5) מ. מאנעלמאן, צעגעלניאנא 42	11) י. בארנשטיין, אלעקסאנדער-גאס 85
6) ל. ראזענבערג, גרינער מאַרש 3	

גלייכצייטיג ווינש איך אלע מיין ג. קאנסומענטען און סוחרים א גמיר חתימה טובה

וויכטיג פאר הייז-בעזיצער!

דאס בעוואוסטע לאנגיעהריגע קאנצעסיאנירטע טעכנישע פירמא

B-cia D. i I. Działowscy

Łódź, Pomorska 53, Biuro Pomorska 41a

פירמא אויסגעלאזטע פאר טאנאלאזיע אנשלוס צום שטאטישען קאנאל
און וואסער-לייטונג, ספעציאליטעט פאר עקספערטע און אפארטען
פלענער, קאנסטרוקציע, פראיעקטען, שנעלע אויספירונג און גיטטיגע בעדינגונגען.

ווינער ארטאפעידישע פראדאקציע

— אונטער אויטאמאט פון א דאקטאר ספעציאליסט —
מאכט לויט גיטס-מאדעלען וועלכע קענען גענוג פלאט-מיט
קיינמאל-פריי, ארטיקולירע באגרייכע און אפארטען
א.ד.ו. גראנאסלא 28, 11 און 6 פון 7-ע ארענדר

ווינער ארטאפעידישע פראדאקציע

— אונטער אויטאמאט פון א דאקטאר ספעציאליסט —
מאכט לויט גיטס-מאדעלען וועלכע קענען גענוג פלאט-מיט
קיינמאל-פריי, ארטיקולירע באגרייכע און אפארטען
א.ד.ו. גראנאסלא 28, 11 און 6 פון 7-ע ארענדר

Dr. W. Łagunowski

ספעציאל-ארצט פון הויט און ווענערישע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף פיעטריקאווער 30, 81-83, 70
נעמט אן פון 8,30 ביז 10,30. פון 1 ביז 2,80 און פון
6 ביז 8,30 זונטאג און חולות פון 1-10.

Dr. M. Heller

ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקע
און מענער-שוועכע
נאָוואַדקא 2, טעל. 79-89
נעמט אן ביז 10 פרייז, און פון 4-8 ארענדר
סאר מווינען פון 4-5 נאכט.
פאר אונגעמיטלעכע לעסטונגען פרויזוקן.

Dr. L. Suchowczycki

כירורג
נעמט אן טעגליך פון 4 ביז 7 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 43-94

Lekarz-Dentysta — צאהן-ארצט

St. Gelberg

האט זיך געצויגן אויף זאָוואָדקא 14
נעמט אן פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 7.

Dr. Wołkowyski

ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקע
היינטען און מענער-שוועכע, אלע-ארט אנאליזע
בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראלען.
נעמט אן פון 8-2, און פון 6-9 ארענדר
בעזונדער "ארטק-זאל" פאר מווינען.

Dr. Niewiażski

אויף אנדלשעיא 5, טעל. 40-50
נעמט אן פון 11-8 מיטאג און פון 5-9 ארענדר.
ספעציאל-ארצט פאר סימיליס, טריפער און מענער.
שוועכע בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראלען.
פאר דאממען ספעציאלער ווארטע-זאל.

זינג און איר און דער גרויסער רבצער
אלטאנע תחתיתקה, און דאס עלטער
און אנדערע גרעסערע יודישע קאלא
נעם.

און חיה'ע זענען יודען וועגנער פֿער-
רעטען און דער שטאט-פֿערזאמלונג,
זי וואלען אפֿערשט זיין לויט ווער
זעהל, אפֿער דאס און מעהר דערפֿאר,
זיגל די נעט וועגן שטאטלעך וועלכע די יי-
דישע האבען דארט אויסגעבויט, האבען
די אינגען פֿערזאמלונגס-ראטען
און אלע אנדערע שטעט און עטלעכע
בשרה, עזה, עכו, ברוך א.א.וו., און
דען וואוינען, זענען זיי אויך פֿערטריי-
טע און די שטאט-פֿערזאמלונגן.
די גראדע-וועגן און די וואוינשטעט

לוי'ן פלאן פון דער פארלעסטונג:
רעגורג, האט אין דער צווייטער רעגורג
רוב געלאזט שולען און ברויטן האט און
פארלאמענט, וועלכער האט געלאזט דעם
שטעטל פון 22 מיליאנער, איינער דעם
הויז-פארלאמענט, און דעם פארלאמענט
האט געלאזט געגורגערן עטלעכע
מע און צוועלף נויט בעזאמט.
אין דער פארלאמענט האט געלאזט
האט דעם פארלאמענט, וועלכער האט
פארלאמענט, פארלאמענט, נויט בעזאמט
רוב און פארלאמענט פון עטלעכע מענטשן
לוי'ן געזען, און עטלעכע געזען ווי שטעט
רוב פון שטעט, וועלכער וועלכע וועלכע
שטעט וועלכע וועלכע וועלכע וועלכע
אויסגענומען געזען וועלכע וועלכע וועלכע

די פארעסמאגער רעגורנג האט פער-
 שטענדיק סקורעראיאסירט, ווי ערשטע-
 טען אויפער די דריי אויסגעצייכעטע,
 די סעקורעטאריאטען פאר לאנדווירט-
 שאפט און פוישפאנגערען (דא נעמט
 אויך ארבעיט דאס היינציען בחמות א-
 נאכעם וואס די פארעסמאגער רעגורנג

וואוינער האבען זיך אפגעקומט צו בע-
שוולקען זיך און אונז פארלאמענט, און
די וואהלען זענען צוליב דעם צוריקגע-
היבען געווארען.

ד' אראבער, און וועמענס נאמען עס
רעדט דער, אראבעישער נאציאנאליס-
טעם, פאָדערט, אז דער פארלאמענט
זאל באשטימען פֿון בלויז וועהרלעכע פּער-
זאָנען אזוי לאנג, וואו אזא פארלאמענט
וועט נישט געדולען ווערען, וועלען זיי
אין אנטדערען פארלאמענט ווי נישט

דן ענגלישע רעגירונג און אפער גישט
און דער לאנד צוגרייפערען און פאר-
לאמעטע ליוב דעם, וואס לויט דער
באלאג-דעמאקראטיע, און זי פערלירט
מעט צו שאפען און ארבייטראל צו זי.

ר' שמחה בן
(ענדע ב

[illegible]

געווען ר' משה אוהער ווערנער. וואו פגין
זיין. עס איז נישט קערנאפען א פאר
שעה, און אויך פון שוין געווען א חתן
מוט דעם ר' משה'ס טאכטער, אויך האט
פאר אונגענוגען דערין הישגות הבורא
א צוועטען מאל האט מיר פאסירט,

רישע נאציאנאלע חנום. אזע חנום קאן
 באמערליך נאך זיין, ווען די בעפעצן און
 זאגט ווערן זיין נונסמאט פאר'ן יודן
 שוין אפצוהאלטן פארשטאנען.
 די ענגלישע רעגירונג קאן אלס
 נישט איינפלוסן א פארלאמענט
 אריינשראן. בזו זי וועט זיך נאך
 שוים, אז די ראפישע בעפעלעכע
 וועט נישט דורך געוועזן אמואלפארן
 אהער פארשלאסען. (די באלאגריסקלע
 רעאקציע).

פארקאממענע און פון דער דערקארטונג
פון דער באקאנטער דערקארטונג ווערט
אויסגאבן געווען געווען געווען געווען
שטארקער און ערנסטער.

בגם פשיסכער

1 זיט (7)

ווען איר האט געזעהן און געוואלט אירע אידן

ד' שמחה בונם פשיסכער

מאמר חז"ל, בנקים וזו אדו וואלט דער-
זון גרויסעם געוואסן. ווי זענען פאקע
געקענט גענוגן. דן משה דערזאן אז
פאקע גענוגן. וואס אדו האב מיר גישט
געקענט צופאלדיג דעם ריכטיגען, ער
"כנור" ד. ה. אז זי וואלט זיך פאר מיר
אז, "נור" אז גישט מיר, "כנור" דע
מאלט מיר, אז ארויסגעגאנגען מיט די
תפילין אז פאלד אדו צונויפגען. פאלד
אדו אזוי: וואס וואלט אדו דער פאקע
בזמן רבש"י, נעגער, געלד, פרנסה,
אויכעטעם, פאלד מיר אדו אזוי אז
אדו ארויס שפיל אויף משה: לשון:
"דש"ן שום מיר זען מיר ריכטיגען
ויוא. אז אזוי ווי אדו אז אהעמגעק
מיר, האב מיר געטונען, ווי מיר פא-
קען דערע נעמט מיר א. ד. האב אזוי
גענוגן א משה אהעמגעקען. פון פאקע
דעם אז גישט פערלעכען א פאקע
שעה, אז אדו מיר שוין גענוגן א חתו
מיר דעם א משה'ס פאקע. אדו האב
פאלד אהעמגעקען דערין השנה הכורא
א צונויפגען פאלד האב מיר פאקע:

במי, לא ויגר, פֿערשטען. מויל האָבן
שטעט געקאמ דעקען ווערען חבובות און
שטעטלעכע באקאנטע, און אָס בון און
אויז ענטוועסן עטליכע וועלכע און דאס
ווען, און איר האָב גושט געוואלט פֿער-
וועלן דאָס האָלץ פֿאַר ביליגע פֿרויען.
אומגע, בון און אויז ענטוועסן אויז
איר אבסאני און איר האָב פֿון שטערן
גענוגן און האָרען וועגען מונע האָלץ
מסחרים. מונע האָרן און דערפֿאַלע נע-
ען באַמט, אַלץ גישר ונדעה, וואָס
און גושט מיט איר מיט איר ווערען

אין אים גיט נישט מ'האט אים פאר אן וואונדער-
ליכעם און פאר אן אידן, וואס אים
ס'וועגט צו, "התרומות הרה" און האב
נאכגעט שטול, וואו ער לעבט, מ'זאגט
דאס: "רבינו" דער בוימער זענען געקומען
צו זיך צו צוריק, אזוי ווי עס שטעהט:
ארוי, האבען — אדרתו הדרה", יחי
אין וואס וואו דער וואלד פאר דיר, אז
וואס דער וואלד שטענען און מדרת,
אזוי ווי עס שטעהט פון דיר אויף א
וואלד מדרת צו צוריק.
און אויך האב ער געקומען צוריק אויף דער
אכטא, האב אים געקומען, וואס ער
האט אויף מ'האט צוויי מענטשן, אונזער א

דבין נויט שמעטן שמוסען 56171
אונדער הייליק אבות זענען דאך נע
ווען דרע צוויי דער הייליקער 56172
פוסק, וואס איז געווען פארוואס 56173
א גרויסער פאר, האט הייך א געשרי
געטון: ווער אז דאס דארטן, וואס
האט ער צו זיין דאס אבות? און דאס
הענטען אלץ אז מ'דארף זיין פאר, 56174
מ'דאס זיך אז ער פאר א געמישט
פארט, חסד דא פאר ער אלץ 56175
ווער, וואס דאס שטעלעך 56176
שטעטען געטון מ'דאס דארטן: דאס 56177
פאר דער הייליקער פארוואס שמוסען 56178
אלץ דאס מונטען, דאס זאל מ'דאס 56179
האט דאס מונטען דאס זאל מ'דאס 56180

וְשֵׁשׁ קֶלָעִים מֵעֵשֶׂה וְכֵן אָז אֵלֶּיךָ
תִּשְׁלָחַן. וְשֵׁשׁ קֶלָעִים אֵלֶּיךָ תִּשְׁלָחַן
מִנֵּהם שְׁשֹׁם מִקֶּלָעֶיךָ, אֵלֶּיךָ תִּשְׁלָחַן
הָאֵם דַּעַר רַבִּי ר' הִנֵּה אֵלֶּיךָ
פֹּהֶרֶם - וְאֵלֶּיךָ דַּעַר הַנֶּחֱמָה מִקֶּלָעֶיךָ
בִּזְמַן דַּעַר אֵלֶּיךָ מִן דַּעַר אֵלֶּיךָ.

אויף לאנגר אין גרויסען אויסזעהלע עטפעהטע קאמפלעטע איינריכטונגען ווי אויך איינצעלנע מעבעל און נעהמט אן עטשעלענען. - צוגעגליכע פרייען. - די ניעטעטע מאדעלען. די ארבייט איז גאר אנטירט. גינסטיגע פעדיגונגען.

D. JAKUBOWICZ **מעפעל=פאבריק**
 ואכאדניא 66 (פעטריסאווער 33)

לעזט איז אפאנירט
דארזער טאגעבלאט

פאזענער פאדער!
אייערע וועקסעל-פאדערונגען ווערען
אם זיכערסטען איינקאסירט דורכ'ן
ביורא „ארגוס", 36 זאכאדניא 36.

Pedagog
przebywał wiele lat w Anglii i w Niem-
czech udziela lekcji **angielskiego**
i **niemieckiego** jak również konwer-
sacji oraz początki francusk. Oferty
pod „Sz” do Admin.

